

Ur museisamlingarna

*Bild 1. Gnidesten och
helgjutet pressjärn.*

Foto: Bernt Pettersson

Sedan hur lång tid tillbaka har vi varit måna om att vår klädsel skall ha varit välpressad och slätstruken?

Enligt källskrifter skall någon form av "strykning" ha förekommit så länge textilier av linnevävnader har funnits.

I norska gravar från yngre stenåldern har man funnit s.k. gnidestenar. I Sverige har liknande påträffats vid utgrävningar i Birka.

En gnidesten var närmast lik en flat kultersten, slipad och polerad, och lagom stor att hanteras av en hand. (Bild 1)

Sedermånga blev gnidestenen tillverkad av glas, gjuten i en form. Dessa lär ha varit i bruk ända in på 1800-talet i södra Sverige.

Gnidningen skedde sålunda: På en bräda, liknande en stor skärbräda spändes ett garvat skinn och på detta underlag lades lintyget, som skulle gnidas slätt.

Under medeltiden kom de första press- & strykjärnen att användas i Sverige.

De första pressjärnen var helgjutna järnstycken med ett guttet handtag. Dessa värmdes upp direkt på glödande kol. (Bild 1) *forts. sid 11*

Årg 9 Nr 4 1999

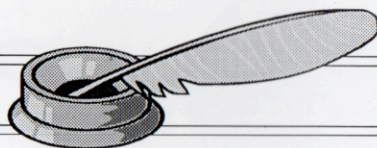
S:t Olof

Medlemsblad för hembygdsföreningen
S:t Olofs Gille i Torshälla

STRYKJÄRN från elektricitetens barndom

Foto: Bernt Pettersson

INFÖR ett årsskifte gör vi ofta en tillbakablick och bygger upp drömmar om framtiden. Inför ett millenieskifte gör vi längre tillbakablickar. Hundra år, ja tusen år av svensk historia har vi sett mycket av i höst. Vi ser, analyserar och försöker förstå varför det blev som det blev. Vi funderar över om vi kunnat påverka händelseförloppet i endera riktningen. Vi får också uppleva hur historien upprepar sig. Vi försöker också blicka in i framtiden och tänker ut planer hur vi ska kunna påverka den, till det bästa för oss alla.

Det är också hög tid för oss i hembygdsföreningen att både se tillbaka och blicka framåt. Detta poängterade framtidforskaren Thomas Fürth för en skara hembygdsfolk vid en "Framtidsdag" hos antroposoferna i Järna där också ett par av gillet medlemmar var närvarande.

1900-talets arbetssätt går inte hem på 2000-talet. Morgondagens människor vill ha upplevelser i olika former och är beredda att betala för det. Vi måste erbjuda sådant som lockar. Hela världen ligger framför ungdomens fötter. Man trycker på en knapp och kan nå till "världens ände". Hur ska vi inom föreningslivet kunna konkurrera med detta. Bara genom att kunna erbjuda något som lockar mer. Och det är vad vi helt enkelt måste kunna ge om hembygdsrörelsen ska kunna överleva.

Detta låter kanske svårt och krävande men också spännande. Vi kommer att inbjuda Er till en "Framtidsdag" här i Torshälla någon gång i vår då vi får dela med oss av de tankar Järna-dagen gav.

Tillsammans med Kyrkans Arbetskrets ordnade Gillet en utställning i Kvarnen i oktober kring temat Torshälla kyrka i bild. Vi lånade in tavlor, fotografier, keramik och annat där kyrkan skymtade någonstans i bilden. Det var några hundra torshällabor som kom för att titta på allt som samlats ihop och det lär dröja innan man i ett och samma rum får se så många tavlor med Torshälla kyrka som samlande motiv som denna utställning kunde uppvisa.

De olika kommittéerna är nu inne i en viloperiod efter väl förrättat värv under året som gått. Aktiv är dock arkivkommittén tack vare Anders, vår arkivarbetare. Just nu finns det hur mycket arbete som helst, en del inte helt lätt att sätta sig in i. En omfattande registrering av Georg Nyströms foton hann aldrig bli färdig inne i Eskilstuna. Det rör sig om sammanlagt nära 2000 bilder som Anders ska avsluta bara han kommer överens med Sofi, d v s museernas dataprogram. Hon förefaller vara en smula lynnig och svår att komma underfund med. Men den nöten knäcker han nog.

Redaktionen

ETT TRAGISKT 100 - ÅRSMINNE !

**Stadsfullmäktigeordförande,
som tager sig afdaga.**

Eskilstuna den 25 oktober 1899 DNA

"Fabrikören K. E. Andersson i Torshälla, under många år ordförande hos stadsfullmäktige därstädes, försvann enligt Eskilstuna-Kuriren i går eftermiddag i hemligbet och ofullständigt klädd ifrån sitt hem i Torshälla samt hittades i middags i Torshälla nedre hamn, dit han förmodligen förts af strömmen efter att ha kastat sig i densamma.

Andersson, som var omkring 45 år gammal efterlemnar 4 barn i första giften, samt hustru och barn i andra giften"

Vem var då denne så tragiskt bortgångne?

Karl Erik Andersson var född i villa Berget, son till brandvakten Anders Larsson och Brita Pärsdotter. 1862 då Karl-Erik var 8 år dog fadern. Familjens försörjning klarade modern genom att arbeta som skurmadam, tvätterska och strykerska. Modern såg också till att Karl-Erik kunde fullfölja folkskolan, som var den enda utbildning han fick.

Som mycket ung fick Karl-Erik Andersson anställning vid Stridsberg & Biörks Sågbladsfabrik i Torshälla, belägen vid Holmen.

Där visar han stor läraktighet och arbetar bl.a. som riktare av sågklingor, ett mycket svårt arbete.

På grund av otillräcklig vattenkraft till driften i Torshälla flyttade Stridsberg & Biörk till Trollhättan 1879.

K E Andersson följer med till Trollhättan, där han tack vare sitt goda huvud, anställs som resande för företaget.

Efter en kort tid återkommer han dock till Torshälla.

Praktikantåren hos Stridsberg & Biörk kommer väl till pass, när han nu startar egen tillverkning av sågblad och andra redskap. Från en blygsam början arbetade han sig upp, sortimentet utökades och snart ansåg han sig mogen att uppföra en ny fabriksbyggnad.

Denna byggnad, som låg ovanför kyrkan mot Nyby hage, kom att få många skiftande öden. Först verkstad, (Ali Andersson) 1900. Sedan ombyggd till epidemisjukhus. (Många torshällabor låg där under spanska sjukan åren 1918-19.) Därefter bostad för Borgmästare Wahlberg 1939. För ett antal år sedan brann byggnaden ned. Den var då privatägd.

K E Andersson ansågs som relativt välbärgad, men fick ekonomiska bekymmer efter att ha öppnat jänhandel på Storgatan 17. Den stora lagerhållningen band ett stort kapital. Betalningen skedde oftast med växlar, som hela tiden måste omväntas.

Detta och hans delägarskap i ett rederi kom, som det senare skulle visa sig, att få stora konsekvenser.

Karl-Erik Andersson gifte sig 1875 med Augusta Reuterlund med vilken han fick 6 barn, 4 av barnen från detta äktenskap levde vid tiden för den tragiska händelsen. Hustrun Augusta avled 1894.

Sitt andra äktenskap ingick Andersson med Gerda Essén 1897. Året innan hade han anställt henne som familjens hushållerska.

Hon födde 1898 en son och 1899 en dotter, 3 veckor efter mannens död.

Karl Erik Andersson var en mycket betrod person, som utöver de egna affärerna hade många förtroendeuppdrag i staden.

Han var ordförande i stadsfullmäktige, kassadirektör för Torshälla Sparbank,

direktör för Spritbolaget, landstingsman m m

I folkmun kallades han för "Kungen i Torshälla". Benämningen hade han fått för sitt självständiga sätt att sköta för- troendeuppdragen i staden.

"Till det yttre var K.E. Anderson en ståtlig företeelse. Han måtte säkert sina sex fot och tre tum, var axelbred, rak och kraftigt byggd. Ansiktet hade grofva, men ingalunda fula drag som gäfvö intryck af öppenhet och ärlighet. Ett svart vågigt skägg böljade ned på det breda bröstet" (Dagl. Nya Alleh.)

Vad var det som fick den till synes så framgångsrika fabrikören att ta sitt liv?

Enligt så kallade goda vänners uttalande i ortspressen dagarna efter händelsen, så visste de att K E Andersson givit sig in i bl a tomtaffärer och förlorat stora summor, och att järnhandeln drogs med stora växelskulder.

Den man, som tidigare ansetts välbärgad hade för att täcka kostnader i rörelsen, tillgripit medel ur Torshälla stads sparbank där han var kassadirektör.

För att förstå den omskakande händelse, som drabbade den lilla staden, återges här ett utdrag ur *Eskilstuna-Kuriren fred. den 27 okt 1899.*

Fabrikör K E Anderssons förskringar.

Länstyrelsen har med anledning af fabriksidkaren K.E. Anderssons i Torshälla själfmord förordnat f. d. kaptenen H. Tisell att värkställa undersökning och inventering av Torshälla stads sparbanks räkenskaper m.m. Hr Tisell har i dag för ändamålet anlånt till Torshälla.

Till i dag på middagen hade i stadens sparbankskassa konstaterats en brist af 15.200 kr

I fredags skulle Andersson ombesörja likvid af 10.000 kr till Västerås-Torshällas rederiaktibolag, men det kunde han inte göra.

Då de 10.000 kronorna skulle afskickas till bolaget, var Andersson ej i stånd därtill.

Ty de pengar, som för ändamålet skulle af Andersson lyftas på sparbankens giro-räkning i Mälärbanken i Eskilstuna, funnos icke; det visste Andersson själf. Han hade nämligen på sistone behållit en del be- lopp, så att de ej kommit fram till banken.

Det befaras, att Andersson, som länge laborerat med trassliga affärer, äfven låtit oegentligheter komma sig till last beträffande spritbolagets affärer, hvilka nu äfven skola underkastas extra revision.

Andersson ämnade till en början under synnerligen ruskiga omständigheter afhända sig lifvet. Han hade på tisdagsmiddagen gått upp i sin dynamitbod och påtagligen sökt spränga både sig och boden i luften.

Han hade emellertid ej i hast fått tag i någon tändbatt för stubinträdens antändande och skyndade därpå ned till ån, där han fullbordade sitt uppsåt."

Dessa närgångna tidningsartiklar, där ingen hänsyn togs till person eller familj, måste ha varit påfrestande för familjen. Särskilt för Anderssons hustru Gerda, som var högravid

Efter den oundvikliga konkursen, skulder- na uppgick till över 100.000 kr, gick hem- mets lösöre under klubban. Samtidigt sål- des affärsrörelsens lagersortiment, lant- brukets djur och maskiner och jakten "Dagmar" på 17 ton såldes för 500 kr. Också villa Berget, som Karl Erik Anders- sons far en gång hade byggt, gick under klubban.

För den utblottade änkan Gerda Essén åter- stod nu att på bästa sätt ordna för de 4 barnen från K E Anderssons första äkten- skap, för sig själf och de två små barnen. Man måste förstå att Gerda Essén efter de omskakande händelserna, och efter den relativt korta tid hon bott i Torshälla,

Villa Berget före ombyggnaden. Karl-Erik Andersson med familj. 1887

föredrog att flytta tillbaka till Västergöt- land. Där hade hon sin släkt, bl.a. levde ännu modern, änkan efter kyrkoherden Anders Essén i Hössna.

Gerda Essén flyttade 1900 till Trollhättan och blev föreståndarinna för pensionatet Olidan.

Med flyttade också K E Anderssons och Augusta Reuterlunds 23-åriga dotter Olga som hjälp och stöd för sin små halvsys- kon och för svärmodern Gerda i hennes drift av pensionatet.

Sönerna Tobias och Erland togs omhand av närmaste grannen, fabrikören Carl Nyström. Tobias emigrerade 1904 till USA, där han bildade familj. Han uppehöll hela tiden kontakten med sina släktingar i Sverige. Vid besök i Sverige på 1930- talet beskrivs han lika lång som fadern ca 190 cm och lika flintskallig som sin bror Erland

Erland Andersson var den ende av bar- nen, som förblev Torshälla trogen. Han var 12 år när han även blev faderlös. Vi minns honom som aktad rådman och som disponent vid Torshälla Bleckkärlsfabrik Carl Nystöm, som i sina två äktenskap förblev barnlös, tog väl hand om Erland.

Han kom från början med i arbetet vid fabriken. Han blev Carls närmaste man och så småningom disponent för företa- get, som hade ca 60 personer anställda.

Erland var gift två gånger, först 1916 med Hildigard Maria Sohlberg, död i barnsäng 1927, och sedan med Lilly Wirén.

Han var en mycket aktad och omtyckt person, som hade glädjen att kunna köpa tillbaka villa Berget, dit även systemn Olga flyttade en tid som broderns hushållerska.

Erland Andersson avled 1948. Villa Berget revs omkr. 1945

Den yngste brodern Sten, född 1889 kom till skräddarmästare Theodor Hellström och hans hustru Elin, vilka också såg till att han fick möjligheter att utbildad sig till ingenjör.

Även för Karl Erik Anderssons och Gerda Esséns barn, Gösta och Gerda, som i dopet antagit släktnamnet KARLE (KARL-Erik), gick det bra. Båda uppnådde vuxen ålder, och båda bildade familj. Gösta Karle som utbildade sig till banktjänsteman, hade sin sista tjänst i Uppsala. Han avled 1976.

Till Göstas dotter Gunhild Karle adjunkt i Uppsala, som har ställt tidningsutklipp och delar av sin släktforskning till mitt förfogande och som givit mig fria händer att skildra omständigheterna kring hennes farfars död, ber jag att få framföra ett varmt tack.

När man idag står vid Klockbergets fot och ser upp mot berget, som rymde så många byggnader, förundras man över hur de fick plats; villa Berget, Nygården och Georg Nyströms lilla hus. Och högst upp på berget Bleckkärlsfabriken med sitt utsiktstorn. Allt detta bildade en sluten enhet, som skapade trygghet och gemenskap för dem, som arbetade och bodde där.

Platsen finns kvar, men husen och människorna är borta. 100 händelserika år har förflutit sedan den tragiska händelsen inträffade, som så chockerade den lilla stadens innevånare.

Bernt Pettersson

LÅDAN

Framtidstro är en storsatsning på landets alla skolor inför millenieskiftet som initierats av Nordiska museet och via läns- och museerna gått vidare till hembygds- och museerna för handläggning. S:t Olofs Gille har tillsammans med Barnkulturgruppen i Torshälla stannat för projekt LÅDAN, en uppgift som engagerar alla barn från de minsta förskolebarnen till de äldsta på högstadiet.

Varje stadium ska packa ner i en låda sådana saker som beskriver den skola de just nu går i. De ska vara en hälsning från dagens barn 1999 till morgondagens barn.

Dessutom ska man göra tre lek- och fritidslådor som talar om vad man sysslar med på fritiden.

Lådorna kommer att ställas ut på Kvarnen i januari 2000 och sedan under högtidliga former föras över till Rådhusets arkiv, där de ska förvaras för att öppnas 2025, 2050, 2075 och 2100.

Lådorna är skänkta av Expressbyrå AB

ARBETARRÖRELSENS KVINNOR I TORSHÄLLA NÄR SEKLET VAR UNGT

– FICK DE SPELA PÅ MÄNNENS PLANHALVA?

I början av 1980-talet läste jag en idéhistorisk specialkurs vid dåvarande högskolan Eskilstuna-Västerås. Kursen avslutades med en uppsats på 5-poängsnivån. Jag valde att skriva om ett antal kvinnor i Torshälla som levde i början av seklet. Genom sitt engagemang i arbetarrörelsen har de medverkat till utvecklingen i småstaden. Uppsatsen gav en allmän bild av den socialdemokratiska kvinnoklubben under åren 1919-1925 - bakgrunden till bildandet, själva bildandet, medlemmarna och verksamheten i stort. Vidare ville jag synliggöra kvinnoklubbens försök att driva sina hjärtefrågor. Det finns fortfarande anledning att återberätta deras historia på detta mer lättsamma sätt

BAKGRUND

I början av 1919 tas en diskussion upp i arbetarekommunen om "kvinnofrågan" eller som det uttrycktes "när nu kvinnan har rösträtt, så borde också något göras för att få henne intresserad för arbetarrörelsen". Sedan händer ingenting utan man avvaktar partidistriktets initiativ till kvinnomöten runt om i länet. Till Torshälla skulle om aftonen den 2 mars anlända en fru Rut Gustavsson från Stockholm för att hålla ett föredrag.

Denna ljumma inställning från de egna männen till trots bildas Torshälla socialdemokratiska kvinnoklubb. Låt oss titta närmare på detta och kvinnorna.....

KVINNOKLUBBENS BILDANDE OCH DESS MEDLEMMAR

Kvinnoklubben bildades den 28 mars 1919. Vid mötet fanns troligen redan ett förslag till stadgar, som med vissa ändringar antogs av mötet.

Varför sker bildandet just då? Den kvinnliga rösträtten och den kampanj som partidistriktet startat i kvinnofrågan, kan ha haft en viss betydelse. Sen finner vi en "kärntrupp" av kvinnor som finns med i föreningen genom de viktiga första tio åren. Dessa kvinnors engagemang och uthållighet är säkert av avgörande betydelse för föreningen fortsatta bestånd och verksamhet.

Vilka kvinnor ville man nå och vilket syfte hade man? Inte förvånande vände föreningen sig till arbetarklassens egna led. Under nästan hela sitt första verksamhetsår håller man möten klockan åtta på kvällarna, vilket kan tyda på en önskan att även få med kvinnor som arbetade utanför det egna hemmet. I december ändrar man dock mötestiderna för att de ska passa de hemarbetande kvinnorna.

Man ansåg att det var viktigt att engagera kvinnorna för föreningen därför att man var medveten om att "det dock inte är betydelselöst för kvinnan som individ, för hemmet och för sambället om kvinnorna fostras till en vidgad samhällssyn och ökat socialt ansvar".

Styrelsen anser själv att en del kvinnor missuppfattat föreningens syfte. Vissa tycktes tro att den var en sammanslutning för stadens husmödrar med uppgift att skaffa medlemmarna förmåner i matvaruväg. En undersökning av genomströmningen av medlemmar under åren 1919-1925 styrker styrelsens antagande. Antalet medlemmar ligger i genomsnitt på 26 medan nya medlemmar är i genomsnitt ca 5 per år.

"Kärntruppen" - vilka var de och vad förenade dem?

I föreningens tioårsberättelse talas om den "lilla skara målmedvetna socialdemokrater som utgjorde klubbens kärna". Jag har studerat föreningens medlemsmatriklar och funnit följande kvinnor:

Victoria Andersson, Hilda Asker, Augusta Berglund, Anna Ekstrand, Anna Gustavsson, Elsa Jansson, Hulda Karlsson, Tekla Larsson och Maria Rosendal.

Dessa kvinnor bodde i samma stadsdelar, Sommarro och Öster. Denna gemensamma hemvist kom att få konsekvenser för frågorna man valde att driva, vilket jag återkommer till nedan. Alla kvinnorna, förutom en änkefru, var skrivna som "bustrur till arbetare". Tekla Larsson var föreningens första ordförande.

Något om kvinnoklubbens verksamhet

Kvinnorna själva upplevde sitt arbete som tungt. I 1925 års verksamhetsberättelse säger de att "trots att man av alla krafter" försökte upplysa kvinnorna om sitt värde som samhällsmed-

borgare var det svårt att få arbetarkvinnorna att inse nödvändigheten av att delta i föreningens arbete.

Föreningen lyckades bäst med de aktiviteter som var av mer praktisk och social karaktär. Man anordnar från och med 1924 en arbetsafton per månad, vilken man upplever skapar en bra kamratanda mellan medlemmarna. Vidare anordnar man under åren med arbetarekommunen olika fester och i valarbetet var kvinnoklubben med.

KVINNOKLUBBENS HJÄRTEFRÅGOR

Kvinnorna tog upp ett antal frågor och förde dem vidare till arbetarekommunen. Man var som mest aktiv i sina kontakter till arbetarekommunen under de första två åren för att därefter bli mer försiktiga. Det var framför allt en kvinna som var den drivande kraften, nämligen Tekla Larsson.

Vilka sakfrågor förde kvinnorna då vidare till arbetarekommunen och fick de något gehör? Frågorna jag fann var

- Tillhörighet i arbetarekommunen
- Byggande av kommunalt varm- och kallbadhus
- Renhållningen i stadens ytterkanter
- Mejeriets dåliga mjölk
- Inrättande av en nykterhetsnämnd
- Inköp av aktie i tidningen Folket
- Byggande av kommunal tvättstuga och klapphus
- Fria skolmaterial

Frågorna kvinnorna engagerade sig i var de som låg den egna vardagen nära. Det visade sig tyvärr svårt att överhuvudtaget komma till tals med arbetare-

kommunen. Antingen tar man inte upp frågorna eller också underlåter man att meddela kvinnoklubben vad man fattat för beslut.

Kvinnorna visar dock prov på stor uthållighet och envishet bl a i frågan om inrättande av en nykterhetsnämnd. När kvinnoklubben på många olika sätt försökt få stöd för sitt förslag gav den ändå inte upp. Tillsammans med nykterhetsföreningarna bildades 1921 en lokal nykterhetskommitté. Det skulle dröja till 1930 innan en nykterhetsnämnd inrättas i Torshälla stad.

GAV KVINNOKLUBBENS STRÄVANDEN FÖR MEDINFLYTANDE RESULTAT?

Det är svårt att ge ett entydigt svar på den frågan. De hade, anser jag, en klart uttalad strävan att få delta på den politiska arenan. De lyckades dock inte få spela på männens planhalva under de

år jag följt deras försök. Kvinnoklubbens arbetssätt gav inte önskat resultat och jag tror att kvinnorna blev medvetna om detta och därför valde andra vägar att få inflytande. Under alla förhållanden väljer man alltmer sällan att föra frågor vidare till arbetarekommunen.

Hur gick de vidare? På vilket sätt utvecklades verksamheten? Fick de något reellt medinflytande över politiken? När sker i så fall detta?

Vid sin 20-årsfest 1939 finns följande tänkvärda rader som får avsluta för denna gång:

"Det var mer än sed, det var lag i vårt land att hur kvinnorna stredo och strävade än; och för samhällets väl, skänkte huvud och hand, fick bestämmanderätten blott ägas av män."

Eva Königsson

Augusta Berglund med sin familj. Främre raden: Arvid, Augusta, Charlotta (svärmor), Carl Alfred (make), Alfred. Bakre raden: Alfbild, Agnes, Axel, Aina, Agda.
(Kortet utlånat av Lennart Dahlborg)

Ur Torshällaposten -julpost 1954-. Osignerat

Här följer en historia av många om skeppare Flodberg, ägare till skutan Maja.

En gång blev Flodberg sjuk och låg till sängs ganska länge. En dag kom kyrkoherden på besök till honom. Sedan prästen förhört sig om hans sjukdom och pratat en stund säger Flodberg: "Jo, kyrkoherden, jag hade en så konstig dröm för en tid sedan, jag undrar vad den kan betyda. "Jaså, vad drömde Flodberg då?" Jo, återtog Flodberg, jag drömde att jag var Skeppare Flodberg gick ju innan jag berättat färdöd och kom till himmelen och där mötte jag förstås Sankte Per. "Jaha, jag förstår." Ja, och då frågade Sankte Per om jag tagit nattvarden, annars kommer du inte in sa han. Jag svarade som sanningen var, att jag inte tagit nattvarden, men det finns väl en präst här som kan klara av den saken. Jag ska se efter sa Sankte Per och gick in. Efter en stund kom han tillbaka och sade: Nej, kan du tänka dig Flodberg, det finns inte en enda präst i hela himmelriket.

Kyrkoherden fann plötsligt att han hade mer att uträtta, tog hastigt avsked och gick.

Flodberg tillfrisknade snart och en dag när han är ute och går på sta'n möter han borgmästaren. De stannar, hälsar och pratar en stund, men så säger borgmästaren helt apropå: Jo, jag hörde att du var elak mot kyrkoherden när han var hemma hos dig sist. Var jag elak? säger Flodberg, jag berättade bara en dröm som jag haft, men han gick ju innan jag berättat färdigt. Jaså. Nå hur var fortsättningen då? Jo, när jag inte kom in i himmelriket, måste jag ju gå till stället mitt emot, och där blev jag insläppt med detsamma. Där var varmt och skönt och en stor stol stod framställd mitt i rummet där jag slog mig ner. Men jag hade inte suttit lång stund förrän Belsebub själv kom in och skrek: Hör du Flodberg, är du alldeles förbannad, res på dig genast, för i den där stolen ska borgmästaren i Torshälla sitta.

EXTRA-PRIS

Under december månad kommer boken **Det brinner det brinner** säljas för **50:-** på Bergströmska gården.
Gården bemannad vardagar 8-12, 13-17. Ring 35 50 76

forts. från sid 12

Bild 2. Strykjärn för uppvärmning på spis och strykjärn med lod.

Foto: Bernt Pettersson

Senare gjordes de i två delar med ett tomrum i mitten, där man lade glödande träkol som uppvärmning och de fogades samman med en spärranordning. Dessa järn användes enbart till mycket tjocka tyger, främst att pressa sömmar.

Strykjärnen utformades något smidigare, själva strykfoten var ihålig och i den stoppade man in ett s. k. lod som hade värmts upp på glöden i spis eller kakelugn. Med hjälp av en lucka, placerad bak på strykfoten kunde man öppna och stänga den. (Bild 2)

När järnspisen kom blev strykjärnsfoten åter helgjuten, man värmden ju upp den direkt på spiselhällen. (Bild 2 t.v.)

Mary Håkansson

Torshälla hembygds- förening S:t Olofs Gille

Styrelse:

Lennart Pajkull, ålderman ... tel 35 72 45
Erland Nilsson, v ålderman .. tel 35 76 54
Stig M Olsson, gärdeman tel 35 56 67
Marianne Farving, skrivare... tel 35 64 63
Siv Andergrim tel 35 84 15
Ewa Jönsson tel 35 70 37
Margaretha Lindén tel 35 68 83

Suppleanter:

Ingrid Pettersson tel 35 65 43
Margareta Allinggård tel 35 62 55

Syssloman:

Östen Belin tel 35 87 03

Museikommitté:

Mary Håkansson tel 35 61 34

Arkivkommitté:

Bernt Pettersson tel 35 65 43

Trädgårdskommitté:

Ingrid Pettersson

Kökskommitté:

Siv Andergrim, Margareta Allinggård

Aktivitetkommitté:

Margaretha Lindén

Redaktion S:t Olof:

Marianne Farving, Bernt Pettersson,
Margaretha Lindén

Medlemsavgift:

100:- för enskild och familj.
Postgiro: 26 81 47-6

Bergströmska gården – hembygdsgården
Lilla gatan 12. Tel: 016-35 50 76
Muséet öppet torsdagar maj-september
kl 14-16. Övrig tid visning för grupper
efter beställning per tel 016-35 61 34 eller
016-35 68 83.